

CONTEMPORANUL

Revista științifică și literară.
iese de două ori pe lună,

No. 1 an. IV.

Iași 1884

Primum ca abonati pe D-ului ce vor bine vroi a primi
doă numere unul după altul.

Hotărîrea lui Ion Butuc și a bogoslovelor.

Schiță din viața seminarilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Tăcere, băieți, st. . vin, vin.... așezați-vă la locurile voastre, uitați vă s'au oprit lângă clasa a IV-a și vorbesc cu părintele Ieronim.

Aceste vorbe le spunea Ion Butuc, tovarișilor săi, cari cu nerăbdare se primblau prin clasă, și, ca să le treacă de urît, se sileau bogoslovii noștri să vorbească, să riză, cu un cuvînt să-și acopere unul altuia neliniștea ce o aveau în suflet și greutatea ce o simțau în inimă. Nu degeaba așteptau cei din clasa a VI-a, adică teologii ori bogoslovii, cu turburare comisiunea alcătuită din arhiepiscop, rector și inspector precum și din vre o patru profesori; această comisie venea prin clase și arhiereul îndrugă la mofturi de ale lui de pe cea lume și rugă pe băieți să se poarte bine. După sărutarea crucei și minei Sfinției-sale, întrebă părintește pe fie-care bogoslov ce are de gînd să facă ieșind în lume, și ieră deprins Sfinția sa să audă numai un răspuns: „Blagoslovește-mă, prea sfinte părinte, am să fiu preot.“ — „Dumnezeu să te blagoslovea-

scă", răspundea Sfinția-sa în totdeauna. Une-orî, se schimbă întru cit-va — „Doresc, Prea Sfinția-Ta, să întru la teologie“, adecă în vre o academie duhovnicească.

Ion Butuc înse și toți ceialalți gîndeau acuma cu totul alt-feliu. Butuc n'avea tată, mă-sa cu mare greu îl ținuse până la clasa a III-a, apoi a orbit. Acuma iel singur trebuia să o ție pe dînsa și pe sine. Cum să trăești? Ce să faci? De feliul lui ieră Butuc băiet cuminte, îndată s'a priceput că ar putea lucră cu capul, dar îi lip-să știința de tot; nici o limbă străină nu știea și nici o materie nu o pătrunsese cum se cade. Cum să dai lecții, dacă singur nu știi nemică? S'a pus decî băietul pe muncă, și, unicul poate din tot seminariul, putea ținea piept celor de la gimnaziu. Căpătă vre-o două trei lecții și, fiind silitoriu, ce-î ce-l luaseră ierău mulțamiți de dînsul și prin lecții putea Butuc trăi.

În seminariu la noi nu puteai află alte cărți de cît viețele sfinților și broșuri în cari se sciea în potriua realismului, materialismului și în general a tuturor științelor, din jurna'e puteai găsi numai Viedomostiul Eparhieî și Curierul duhovnicesc. Iată toate cărțile ce-î dădea bibliotecariul. O dată a căpătat un număr din „Curieru“ în care în articolul de fond se sciea în potriua lui Renan și ierău chiar și bucăți întregi traduse ca dovadă cît de prost ieste Renan și apoi criticate. Citatele din Renan l'au interesat așa de tare pe Butuc în cît s'a hotărit să găsască cu orî-ce preț cartea întregă și să o citească. Ieră un băiet tare de caracter și dacă vrea ce-vă nu se odihnea până nu-și ajungea scopul. N'avea iel timp să facă cunoștință cu mulți, dar tot cunoștea vre-o doi trei băieți de la gimnaziu. Odată se duse la unul, pe care îl știea că cetea.

— Buna ziua?

— Buna ziua? Ce măi faci?

— Ce să fac, cetesc și ieu de urit.

În adevăr gimnazistul cetea un roman de Paul de Kok.

— Ieu, raspunse Butuc, n'am vreme să cetesc de urit, dar... te-ași rugă de ce-vă...

— Poftim, zise gimnazistul.

— Vezi, a-zî cetind curierul duhovnicesc am dat de nişte citate traduse din Renan, se vorbeşte acolo de Strauss şi de alţi ateî... şi se scrie în potrivă teoriilor lor... Aşl. . vră... şi İeu... (acuma s'a înroşit băietul şi nu ştiea ce se mai spue)

— Ce ai vra, l'a întrebat prietenul.

— Aşl vra să-mi dai pe Renan....

— Bine, respuse gimnazistul, dar cum ai să-l ceteşti?

— Asta İe treaba mea!... Numai găseşte mi-l.

— Bine, vină mine, la 5 ceasuri,

A doua-zi la cincî avea pe Renan şi noaptea cu dicţionarul se silea să înţeleagă pe autorul francez. O dată învăţă şi limba şi cetea pe Renan. Peste trei luni, prietenul lui il întilni pe uliţă şi-İ zise:

— İeİ, D-le Butuc, cum merge cu Renan?

— Mine vi-l aduc.

— L'ai cetit!?

— Da. BCU Cluj / Central University Library Cluj

— D'apoİ spuneaİ că nu ştiİ franţuzeşte, zise cu miere rare gimnazistul.

— Nu ştieam, respuse Butuc.

— Şi acuma?

— Acuma pot ceti, urmă Butuc.

Aşa puţin cite puţin, ceti din Renan tot ce putu găsi, după aceasta pe Strauss şi în sfirşit İi zise cine-va să cetească pe Voltaire.

Tot aşa a făcut şi cu limba germană, numai nu-İ plăcea, nu semănă cu limba latină pe care o şti-a foarte bine pentru un seminarist.

— Măi, dar proşti İs cei de la „Curierul duhovnicesc“, ce nerozii scriu, gîndea İel o dată după vre-o 8 luni de cetire. D'apoİlasă-İ şi pe sfinţii părinţi, n'ai ce zice. . . .

İnvăţînd teologia ca să se facă preot, nu mai putea crede în cele ce învăţă. „Nu mă fac preot, nu pot, İşl zise İel mai pe urmă, cizmariu, zidariu, orİ ce voiu fi,

nu mai nu preot. Lasă să fie cei ce cred, ieu nu pot, mă spinzur mai bine.

În clasa în care ieră iel țenzor și unde glasul lui se auzea mai dese ori, toată vorba ieră despre religie. Încet, încet alungă veniul din inimile și mințile seminaristilor și la sfârșitul anului mai toți ierău de părere „că la ce să` fie preoți, dacă puteau fi camenî să aducă vre un folos ce va?” Cu nerăbdare așteptau să vie examenul și să lepede bursa.

— Tovarășilor, le zise la sfârșitul anului Butuc, să ne ținem bine, bursa a voit să ne înghită, noi i-am aflat călcăiul lui Ahil. Acuma nu ne temem. Nu-î așa, băi-ți?

— Așa, așa, zicea toată clasa.

— Ieacă vin, mai zise țenzorul, care stătea lângă ușă și pîndea comisiunea; — apoi se îndreptă spre locul lui. Ușa se deschise și se arătă bărba albă a arhiereului și apoi ceata întreagă, arhiereul ținea în mîna o cruce grea de aur, de abiea o putea duce. Băieții stăteau pe la locurile lor ca niște soldați și priveau pe Sfințiea — sa drept în ochi cu o hotărîre, care le făcea să crezi că toată frica ce o simțau mai înainte le pierise. Se făcū o liniște și o tăcere nepomenită. Ion Butuc nu-și luă ochii de pe vre-o doî școlari, ale căror fțe ierău mai patide de cît ale celorlalți: se cam îndoea despre curajul lor.

Arhiereul s'a închinat la icoană, a blagoslovit clasa întreagă și oprindu-se în mijlocul odăiei, a ridicat crucea în sus, așteptînd să vie școlarii la sărutatea crucei. Ierău cu toții patru-spre-zece tineri în clasa de teologie. Și ce tineri!

Rectorul își frecă mîne'e de bucurie. — De bună samă, gîndea iel, vo ū primî de la sfîntul sinod un act de mulțămire și o cruce de aur; are să crăpe părintele Varsonvei de ciudă. Ieră aceala de rector! În patru ani de rectorat n'a trimes nici un bursac la academie. Și ieu... în doî ani am trimes trei și anul acesta se vor duce încă patru! Patru! Unde? În ce seminariū s'a mai pomenit să se ducă, adecă să fie bunî, pentru academie patru băieți?

Așa se gîndea Sfinția-sa rectorul și ca un coteiș privea cu ochi lingușitori la arhiereu.

Cel di'ntăiū care a mers la blagoslovenie a fost Butuc. Despre dînsul știea Sfinția-sa că iese bun pentru academie.

— Fiiule, la ce academie te duci? il întrebă iel încet.

— Ieu nu merg la academie — respunse Ion cu glas liniștit și tare.

— Ce zici? n'aud, nu prea sînt sănătos la urechea dreaptă, respunse Sf-Sa.

— Nu vreu să mă duc la academie și ni i preot nu-vrau să mă fac—, respunse țenzorul și mai tare.

Rectorul incremenī și începū a tremurā. Arhiereul cātā la dînsul ne înțelegînd nemicā. Nu tot despre Ion Butuc îi vorbea rectorul și despre zelul lui de a se face călugār, a sîrși academia, a se face misionariū? Și acumă !!

— Pentru altā ce-vā nu iese blagoslovenia mea. Și ce vrei să faci, il întrebă Arhiereul pe Butuc.

— Voiesc să mă fac învățatoriū sătesc.

— Bun lucru dar nu pentru tine, gîndește-te și pe urmă să vi la mine.

— M'am gîndit mult, respunse Ion, dacā nu mă voiū face învățatoriū, preot nici atita.

— Destul, la loc, cine mai iese pentru academie? întrebă arhiereul pe rector.

— Petrachi Surdu ieși, poronci Sfinția-Sa.

Arhiereul a întins mîna și a ridicat crucea.

— Ce ai să te faci în lume? il întrebă Prea sfinția-Sa pe Petrachi. Ce academie ți-ai ales? *)

Petrachi ierā micuț, bălan și nici cu un fir de păr în musteață, părea ca de 14 ani, în adevăr inse ierā de 21. Ierā foarte bun la matematici și avea pa'imā pentru

---

*) Sînt patru academii duhovnicești: la Kiev, la Moskva, la Petersburg și la Cazan.

aceste științi. Fără de Ion Butuc de bună samă că s'ar fi făcut preot la vre un sat și s'ar fi pierdut încă o putere împreună cu celelalte mii și sute ce se pierd din cele 84 de seminare din Rusia.

Petrachi Surdu stă lingă arhieriu cu ochii plecați în jos.

— Adevărat că ieșiți chiar surd? îl întrebă încă o dată, Prea-Sfinția-Sa, în ce academie te duci?

— Mă duc la universitate, nu voesc să mă fac preot, response încet Petrachi.

— Tu al doilea bogoslov, medaliat, și să nu te duci la academie?! Ieșiți nebun. Nu-ți dau blagoslovenie, mergi!

Bogoslovul medaliat s'a întors la locul său încet și cu capul plecat.

— Veniți a strigat rectorul, care ieră alb ca părtele și cu buzele arse.

Au ieșit doi bogoslovi, mari și nalți ca niște urieși, basul întâiu și basul al doilea.

— În care razread *) sinteți? întrebă arhieriu.

— În cel di'ntăiu, responderă bașii într'un cuvint.

Arhieriu și-a pus mizele la urechi fără de voie.

— Ce strigați așa, Prea-sfinția-Sa nu-i surd, zise rectorul.

— Aveți voie să intrați la teologie, nu face nemică că nu sint-ți cei di'ntăiu, vă veți sili și cu ajutoriu Mai-cei Domnului veți face studii la academie. Unde voiți?

Prea-Sfinția-Sa ieră deplin incredințat că cei doi norocoși se vor aruncă în genunchi ca să-i mulțamească pentru asemenea bunătate.

— Prea-sfinția Voastră sinteți foarte bun, dar noi nu vroim să ne ducem nici la academie nici preoți să ne facem, ne place medicina, — zise unul din cei doi Aiași (școlarii numeau Aiași pe cei doi urieși).

Arhieriu nu putu scoate nici un cuvint și cu mina ridicată pentru blagoslovenie arată viitorilor medici locul lor în bănci. Iei se duseră.

*) După note se împart seminariștii în trei razreaduri.

— Fiii Satanei, fiii necuratului, ce iese cu voi strigă rectorul, care se gîdea la rușinea ce ieră să primească de la Sf. Sinod și de batjocura ce-î va face fostul rector?

— Cine vrea să meargă la Academie di'ntre voi? întrebă tare arhiereul, căutînd la școlarii cu asprime.

Tăcere adîncă. Toți parcă aveau apă în gură.

— Nime nu vra, ciudat lucru, zise arhiereul cătră rector; de 10 ani de cînd sînt arhiereu și nu mi s'a întîmplat asemenea lucru.

— Sînt pierdut, se gîdea rectorul, nu mai vād îeu scaun în Sf. Sinod, cit hăul.

— Nu vra nimene? Sînteți proști, urmă Prea-Sfințiea-Sa cu despreț. Veniți să blagoslovesc pe cei ce vor să fie preoți.

Nimene nu s'a urnit din loc.

— Brava, băieți, șopti încet Ion Butuc.

— Ce? Nu veniți supt cruce, necuraților, nu voiți să vă faceți preoți, voi fii de proști?

Băieții tăceau, tăceau, dar ierău hotariți.

— Ce tăceți, ființi spurcate, voi sticaț lor de Satana și de slugi'e lui, a răcnit arhiereul, vă temeți de cruce?

— Nu respunseră de o dată toți, dar nu voim să fim preoți. Voim să fim oameni nu trîntori!

Se făcù mare încurcătură. Arhiereul scăpă crucea cea de aur și leșină, rectorul voind să-l apuce s'a izbit așa de grozav cap în cap cu inspectorul încît ametiță și ică.

Băieții i-au scos pe cîte trei și i-au dus în salonul cel mare și i-au dat pe mîna celor-lalți profesori

Peste două septămîni cînd au luat băieții certificatele numai purtarea zero, revoluționară, ceteai pe toate. Cu asemenea purtare firește că nici la universitate n'au putut fi primiți.

1 August 1884.

Șt. Besărbăeanu.

București 11 August, 1884.

Domnule Redactor,

Cetind revista Dv. (Contemporanul No. 22 și 23), articolul „Știință la Dl. Cuparencu,” și în „Noua-Revistă” am fost într-adevăr uimit de enormitățile științifice ale aceluși domu și dacă într-adevăr asemenea monstruoziități sînt publicate, critica subsemnată de „Verax” ieste cu totul justă și o împărtășește orî ce om care chiar numai noțiunii ar avea despre subjectul în cestiune, și trebuie să se încruceasca de ele.

Până aci a mers bine.

La fine înse citec: „D-sa crede încă în rolul higienic al „cercetării cărnei de-i trif sau coșer! Se știe înse și chiar rabini „culti (?) mărturisesc că regulile de cercetare aplicate de hahamii „pot da cușer o vacă bolnavă și trif una foarte sănătoasă. Nu-„mai pe la noi se vor fi găsiind J-danî luminați cari minincă cu-„șer, crezînd că au la dispoziția lor carne bună și sănătoasă. A-„cești oameni culti sînt de acei cari cred că și tăierea împrejur „are o mulțime de bunătăți și că Moise a oprit carnea de porc „din pricina trichinei?! În priviața priceperii atit antesemitii cit „și șoviniștii J-danî sînt de o potrivă!” Aci i-a mers onor. D. Ve-„rax” tocmai cum i-a mers pictorului din anticitate Apelles cu cizmariul, cunoașteți probabil istorica, prin urmare mă dispensați a o repeta. Să mă espic: M-i întâiî de toate să-mi permită „auto-„rul criticeî să-i respund că reu face că nu crede în rolul higie-„nic al cercetării cărnei după tăiere. Acuma că această cercetare făcută de un om al științei, de un medic veterinariu, ar fi cu mult mai bună de cit de haham se înțelege, dară în loc de *nemica*, adecă în locul nici unei examinări tot e mai bine să fie barîm de un haham, căci orî cit de elementare ar fi cunoștințele celui din urmă, totu-și pot să afirm că cunoaște a deosebi ulcerale tifoide în intestine și cavenele tuberculoase ale plămîilor, acești hahamii zic cunosc tractatele lor în limba ebree traduse după autorii e-„lini din școala Aristoteliană sau acele de pe timpul Ptolomeilor din școala Alexandrină. Cine le-a citit ca mine se poate convinge că unele afecțiuni sînt foarte bine descrise.

Astă-zî mai ales cînd știința modernă prin D-nii Villemin și Bollinger a demonstrat transmisibilitatea morbilor de la animale la oameni, precum la tuberculoză ș a. trebuie să avem o mare so-„licitudine pentru inspecțiunea cărnei.

Apoi mai vine „circumcisiunea (tăerea împrejur)” Dl. au-„tor pozază în om învățat d'almintrelea și zice: „Acești oameni „culti sînt de acei cari cred că și tăierea împrejur are mulțime „de bunătăți.....” Da! încă destul de importante, privindu-le din punctul de vedere higienic și în special hirurgical, dară trebuie

cine-va să cunoască medicina, ca să le aprecieze. Importanța acestei măsuri de profilaxie medicală au recunoscut-o nu Jidanii ci somități medicale atât din vechime cât și de astăzi precum: Phylon, Malgaigne, Pitha, Hyrtl, Michl Levy, ș. a. Nu pot să întru în amărunte asupra acestei cestiuni nefiind locul cuvenit în Revista Dv. pentru cuvinte cari le veți fi știind și Dv. Dară dacă poftiți a vă convinge mai bine de adevăr, vă recomand articolul publicat în „Wiener Medizinische Presse“ No. 8 din 22 Febr. 1880 pag. 239 „Zur Frage der Zircumzision“ sau dacă nu poftiți a crede această citiți „Pitha“ „Krankheiten der männlichen Genitalien“ în Pathologia lui Virchow 6 Band 2-te Abtheilung pag. 4, 1864. Cel puțin majoritatea autorilor medicali sînt buni creștini. În fine în ceea ce privește oprirea cărnei de porc de către Moise, aceasta legislatoriul antic n'a făcut-o din cauza trichinei; dară oare carnea de porc numai din cauza trichinilor iese mai indigestă? Moise o opri 1-iu ca atare în climatele calde, al 2-le Moise a cunoscut probabil și celelalte parasite, precum finele, cari erau cunoscute încă din timpurile cele mai antice la cei dintâi autori Elini, prin urmare și Egiptenii cunoșteau Finele și Cisticercii la porci. Așa dară motive igienice destul de justificate mai ales pentru climatul de acolo, dară toate aceste monumente de higiena antică păcătuiesc mereu înaintea ochilor unor diletanți științifici cari și culeg știința lor din Reviste sau dicționare enciclopedice, cari produc în capul lor o confuziune de idei juste amestecate cu erori sau mai bine acopăr o ignoranță groasă, unde zic se poate aplica vechiul dicton latin „*ex omne aliquid, et tutto nihil.*“ Mai ales iese destul ca ce va să fie citat ca bun din literatura antică care nu e numai a Jidanilor ci a lumii civilizate întregi, ca înaintea ochilor sufletelor mici să se deștepte prejudițiul educațiunii care a fost adaptat cu laptele mamei și iese ocaziunea de a uni *dulce cum utile*, adică pe de o parte de a da un ghiont Jidanului și pe de alta a poza în om învățat și a termina: „În privința *priceperii* „atit antisemiții cit și șovinștii Jidani—sînt de o potrivă!“

Am cetit multe nostimade în Revista Dv. adică ori de cite ori vă răpeziți în medecină o scrintiți. Îmi aduc aminte de o cestiune fiziologică cu *pancreasul*, acolo ați crezut că ați triumfat fiind că nimenea nu v'a răspuns, pentru motivul că s'a văzut ca v'ați adăpat ieară-și dintr'o revistă scrisă pentru diletanți.....

Primiți, D-le Redactor, expresiunea prea osebitelor mele considerațiuni și stime.

Dr. M. R.

279307

l. nr 3

Anul IV. No. 1 Iași 1 la 15 Septemvrie 1884.

CONTEMPORANUL

Revistă științifică și literară

IEȘIE DE 2 ORI PE LUNA

Redactor I. NĂDEJDE

Sumariul No. 1

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 870-1923

Sibiu
11-191

- Hotărîrea lui Ion Butuc și a bogoslovilor, schiță din viața seminarelor. . . . . St. Besărăbeanu.
- O scrisoare . . . . . Dr. M. R.
- Alpaigrotizări în „Telegraful.” . . . . Vedetot.
- Țiganul cu Rușul, (anec. populară). . . . . T. D. Speranță.
- Hommel despre holeră. . . . . T. U.
- Despre cuvîntul aa și despre etimologia dată de Dl. V. Burlă etc. . . . . I. Nădejde.
- Armonia în natură, (va urma). . . . . Sofica Nădejde.
- Ieste sau nu Dumnezeu, (va urma). . . . . I. Nădejde.
- Un răspuns. . . . . Muzicescu.
- Răspuns D-lui Muzicescu. . . . . Vedetot.
- Despre inteligența miștelor. . . . . I. Nădejde.
- Și moartea sosi-va. . . . . A. C. Cuza.
- Un ghebos tâlhariu . . . . . Verax.
- Feliurimi. . . . . * *

↳ { Un număr 50 de bani. } ↳

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

PREȚUL ABONAMENTULUI :

Strada Coșilniceanu No. 11.

Pe an 12 lei noi.

Pe 6 luni 6 lei noi.

IAȘI.

Tipografia Lucrătorilor Români Asociați, Strada Baston.

1884.

BIBLIOGRAFIE.

Gramatica limbii române (*fonetica, etimologia, sintaxa și istoria limbii*) pentru clasele liceale, după lucrările lui Diez, Cipariu, Hijaș, Lambrior, etc. de *Ioan Nădejde*. Iași, editura librăriei P. C. Popovici 1884, preț 3 lei.

Din scrierile lui Samson Bodnărescu. Cernăuți. Tipografia Arhiepiscopală 1884.

O călătorie la muntele Atos de *Teodor T. Burada*. Iași Tipografia națională strada Alexandri. 1884 (extrasă din Revista de Arheologie, etc. a d-lui Tocilescu) preț 2 lei noi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Șoimii de la Kesbuceni, poem în 9 cânturi de *Ioan Ne-nișescu*. Ediția a doua. București, Tipografia curții regale, r. Göbl în 12 Pasagiul Român 12. 1884. Preț un leu.

Drepturile omului, revistă politică și socială, apare odată pe lună, redactor C. A. Filitis. No. 1 și 2 au ieșit. Un No. 50 de bani. București. *Revista iese f. interesantă, s'a vorbit despre dinsa în „Revista socială” No. 4 și se va mai vorbi în No. 5.*

Alpaigrotizări în „Telegraful.”

Acuma nu vor mai zice că ieră subsemnat un *alpaigrot*, adecă *plagiator* sub bucăți'e luate din *Intransigeant*! Vor zice inse că așa se fac ziarele cele mari, forfecînd și despoind în dreapta și în stînga, pare-că dacă alții fură urmează să furăm și noi, orî dacă furăm să nu ne mai zică nime nemică! Vor mai zice: „De cînd furăm noi toate varietățile, etc. acuma tocmai ne-ați prins, halal, frumos vă șede.” Întocmai așa ar face un hoț care văzîndu-se prins cu o păreche de cai de furat, ar zice, se vede cu plan de apărare: „Da cite părechi am mai furat ieu pănă acuma, n'am păr în cap, și tocmai acuma te-aî priceput ce poamă-s!”

De cît plagiaturile făcute cu cărțile, cele de prin ziare sînt mult mai mari și mai obișnuite. Cum am mai arătat ziare ca „Națiunea” își fură articole de fond,... Chiar „Telegraful” care se supăraseră de cite-va orî pe niște jurnale că-l fură, nu se sfiște a buzunări pre *Intransigeant*, *Gil-Blas*, etc. Mai urit de cît toate ieste că ieau fapte petrecute în Franția și le spun ca petrecute în București și toată negustoria aceasta numai pentru ca *Burtă-Verde* să cumpere ziarul și să simtă fiorî plăcuți știind că s'a petrecut vre-o *crimă oribilă* în apropiere de locuința D-sale. Așa vedem în „Telegraful” de la 28 August 1884, că ne spune sub titlul de *un mister* o istorie luată din *Gil-Blas* de la 5 Sept. stil nou pag. 1 colona III-a.

Intâmplări din Capitală.

Un procès assez curieux doit avoir lieu prochainement à Paris. M. le comte de C..., un riche Portugais, fixé à Paris, a confié au moment de son départ pour Lisbonne, il y a un an environ, son enfant nouveau-né à une nourrice des environs de Paris. A son retour il fit demander son fils, la nourrice lui ramena une fille, en

Mister. — Un proces foarte curios va avea loc sesiunea viitoare. Amicul nostru d. R. plecând la băi împreună cu soția sea a remis un copil al d-lor unei doici, cunoscută de femeie onestă. Intorcându-se zilele trecute de la băi, primul lucru care făcu iubitorul tată a fost să și vadă progenitura, der-vaî, doica îi presintă în loc de un

disant que c'était une fille et non un garçon qu'on lui avait donnée à nourrir. L'extrait de baptême de l'enfant, le registre de l'état-civil, la déclaration du médecin désignent l'enfant comme étant du sexe masculin. Le procès sera certainement intéressant, mais je crois qu'il sera impossible de changer le sexe, Salomon lui-même y renoncerait.

băiat o fetiță, declarându-i că această este copilul său.

— Dér, nenorocito strigă d. R. am lăsat un băiat!

— Greșiți, boierule, a fost fată.

Estrasul de botez, registrele stăreii civile, declarațiunea mosei — toate în adevăr probază că copilul d-lui R. a fost de seks masculin, dér doica declară cu încăpăținare că a primit spre a înțerca o fetiță!

Doica se află arestată. Procesul va fi foarte interesant, dér nici chiar Solomon, regele Iudeei, nu va putea descurca lucrul.

A făcut ce-vă prefaceri forfăcariul de la „Telegraful“, dar numai să-î fie de bine că tare le-a nemerit. Franțuzul zice „*et non un garçon qu'on lui avait donné à nourrir*“ Dl. de la „Telegraful“ spune „*că a primit spre a înțerca o fetiță.*“ Întă-ŭ pentru *nourrir* a pus a *înțerca* și nu a *hrăni*, *nutri*, etc. Pe urmă fraza iese al dracului de bine construită, în loc de: „*că a primit să înțerce (alăp-teze) o fetiță*“ zice „*că a primit spre a înțerca o fetiță.*“ Întocmai ca actorii cari pentru a lungi frazele pun de la diușii *pentru*, *spre*: *haidem spre pentru de a reși*.

Leată acum bucăți luate din *Intransigent*:

Les Cadavres du Pecq

La police de sûreté est mise sur les dents, depuis hier, par un repêchage mystérieux qui vient d'être fait dans la paisible commune du Pecq

Non loin du pont de Chaton, précisément à l'endroit où on repêchait, il y a deux ans, le cadavre du pharmacien Aubert, assassiné par le pharmacien Fenayrou, un habitant du pays fut très surpris d'apercevoir une corde fixée au ponton de M. Dubeau, teinturier sur étoffes. Il tira sur la corde et ramena deux cadavres, un

Done cadavre.—Politia e pusă în mișcare de ieri de o pescuire tainică (?) care s'a făcut în comuna du Pecq.

Nu departe de podul de la Chaton, tocmai acolo unde se pescuia acum două ani, cadavrul spițerului Aubert, omorît de spițerul Fenayrou, un locuitor din împrejurimi „foarte mirat“ de a zări o frînghie fixată de podețul d. Dubeau vâpșitor de stofe. El trase de frînghie și scoase două cadavre, un bărbat

homme et une femme, solidement attachés l'un à l'autre :

L'homme était un vieillard d'environ soixante-dix ans. La femme paraissait en avoir quarante.

Surmontant son effroi, l'habitant du Pecq courut aussitôt prévenir la gendarmerie. Le brigadier accourut en toute hâte et procéda aux premières constatations.

Il trouva dans les vêtements du noyé une carte sur laquelle un nom était illisible ; mais une adresse : rue de la Pompe, à Passy, était parfaitement distincte.

Le parquet de Saint-Germain s'est transporté sur les lieux avec la gendarmerie et a fait transporter les cadavres à la Morgue.

Cette découverte a causé la plus grande émotion dans le pays, à cause de son étrangeté et peut-être aussi à cause de l'endroit où elle a été faite.

Întăiū și întăiū de ce n'a ținut samă forfăcătorii că în *Intransigeant* de la 3 Sept. st. n se vorbea de acest fapt și spunea că de la 2 poliția iese în mișcare ; pe cînd cei de la „Telegraful“ scriind la 28 adecă la vre-o șese zile după „Intransigeant“ nu se mai cuvenea să zică *de ieri*. Pe urmă de unde a luat priceputul traducătoriū că „a fait transporter les cadavres à la Morgue“ însamnă „și transportă cadavrele la cimitir“?

Nu mai vorbesc de limba uricioasă și nepieptănată ce se întrebuintază în aceste traduceri. Așa vedem *étrangeté* tradus prin *curiositate* etc. etc.

Les journaux allemands publient des renseignements sur le ballon dirigeable qu'aurait inventé un savant allemand du nom de Woelfert.

„Un des progrès réalisés par M. Woelfert, disent ces journaux, con-

și o femeie, strîns legați unul de altul.

Bărbatul era un bătrîn aproape de șapte-zeci de ani.

Infruntînd spaima sa, locuitorul din Pecq alergă îndată să înștiințeze poliția.

Brigadiarul alergă în grabă și începî cele întăiū constatări.

El găsi în hainele înneecatului o carte pe care iera un nume ce nu se putea citi ; dar o adresă : strada Pompei la Passy iera destul de bine păstrată

Procurorul de la Saint-Germain s'a transportat la fața locului cu geandarmăria și transportă cadavrele la cimitir.

Această descoperire a pricinuit o mare emoțiune în localitate din cauza curioșității sale și poate încă din cauza locului unde s'a făcut.

Un balon nou — Jurnalele germane publică amănunte asupra balonului dirigibil pe care 'l-ar fi inventat un învățat german Woelfert.

„Unul din progresele făcute de D. Woelfert, zic acele jurnale,

siste en ceci, que la nacelle de son aérostat est très solidement reliée au ballon, dont elle suit toutes les oscillations. *Au milieu de la nacelle se trouve le mécanisme de deux hélices apparaissant sur les flancs de la nacelle, et dont les ailes forment un angle de 35 degrés.* M. Woelfert est monté, dans chacune des deux ascensions qu'il a faites jusqu'à présent, avec ce nouvel aérostat, à une hauteur de 2,000 mètres. La force du vent était de 2 à 3 mètres par seconde. A une distance de 700 mètres de l'endroit où avait eu lieu le gonflement, l'aérostat était resté immobile. Après avoir plané pendant une demi-heure, il s'est dirigé vers le sud-est, bien que le vent ait soufflé vers le nord-est, et au bout de deux heures et demie il a atterri, sans accident, aux environs de Kiel.

Aice vedem că frazele subliniate se potrivesc de minune și ne arată ce bine știe francezește cel ce a tradus din francezește, măcar că dă a înțelege că a cetă ziare germane. În privința limbei vedem gerundiul *ieșind* foarte frumos întrebuițat, așa de frumos că nu știm la cine se rapoartă. Cine ieșe, mecanismul ori helicele? Mai jos pune a *căruș*, de unde ar urmă că mecanismul ieșe!

D'après une statistique que vient de publier le ministère des travaux publics. l'ensemble des chemins de fer de l'Europe, livrés à l'exploitation au 1-er janvier de cette année, présentait un développement total de 183,188 kilomètres, soit 4,933 kilomètres de plus qu'au 1-er janvier de l'année précédente.

constă în aceasta că leagănu aerostatului său este foarte solid legat de balon. a căru oscilațiunii el le urmează. *In mijlocul leagănuului se găsește mecanismul a două helici ieșind pe părțile leagănuului și a căru aripi formează un unghi de 35 de grade.*

D. Voelfert s'a ridicat, în ambele ascensiuni cari le-a făcut până acuma. cu acest nou aerostat, la o înălțime de 2000 metri.

Puterea vântului iera de 2—3 metri pe secundă. La o distanță de 700 metri de la locul unde s'a urcat, aerostatul rămase nemișcat. După ce a „plutit“ o jumătate de oră, iel se îndreptă spre sud est, cu toate că vântul suflă spre nord-est și după două oare si jumătate, el s'a scoborît, fără nici o supărare, în împrejurimele Kiel.

Drumurile de fer.—După o statistică ce s'a publicat de curând, totalitatea drumurilor ferate în Europa, date în exploatare până la 1 Ianuarie 1884, sunt cu 4993 de kilometri mai mult decât în anul celalalt (1882—83), și se întind peste tot la 138,188 kilometri.

Cet ensemble se répartit comme suit entre les divers États

Allemagne, 35,907 kilomètres. Grande-Bretagne et Irlande, 30,179. France, 29,688. Russie et Finlande, 25,111.—Italie, 9,553. Espagne, 8,251.—Suède et Norvège, 7,978.—Belgique, 4,269.—Suisse, 2,752.—Pays-Bas et Luxembourg, 2,523. Danemark, 1801, Roumanie, 1,517.—Portugal, 1,494. Turquie, Bulgarie et Roumélie, 1,394.—Enfin, la Grèce, 22 kilomètres seulement.

Acastă sumă se imparte cum urmədə între diferite state :

Germania, 35,907 chilometri.—Marea Britanie și Irlanda, 30,178. Franca, 29,688 —Rusia și Finlanda, 25,111.—Italia, 9553. Spania, 8,251. Suedo-Norvegia 7,978. Belgia, 4,269.—Elveția, 2,750.—Țările de jos și Luxemburgul, 2,523.—Danemarca, 1,801.—România, 1,517.—Portugalia 1,494. Turcia, Bulgaria și Rumelia, 1,394. În fine, Grecia, *numai* 22 de chilometri.

Afară de o greșală de tipariu, căci a pus 138188, în loc de 183,188 și de o frază mutată din loc, traducerea ăste din cuvînt în cuvînt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La jeune Lise, âgée de six ans, applique une tres vigoureuse paire de gifles à son petit frère.

L'institutrice qui, comme les sergents de villes n'est jamais là, lui demande pourquoi cette violence.

— C'est que je jouais à la petite maman, reprend simplement la jeune Lise.

Lizica, o fetiță de șese ani, trage o păreche sdravănă de palme frățiorului ei.

Institutorea care, ca și sergenții de stradă, nu e nici o dată la fața locului, o întreabă de ce a făcut asta.

— Mă jucam cu dēnsa *de-a mama*, răspunse cu naivitate fetița.

*

*

Dans une pâtisserie le maitre trouve être dans l'arrière-boutique, qu'un alors jeune homme se plaint à la demoiselle du comptoir de la fraîcheur douteuse d'une tarte à la crème.

— J'ai fait des tartes, monsieur, avant que vous ne fussiez né.

— Je le crois sans peine, répond le client, et celle-ci doit en être une.

Intr'o franțelărie — Franțelărarul se află în fundul prăvăliei, după un dulap, când un tēner se plānge la țeșghea de îndoielnică „prospētură“ a strudelului.

— Făceam ștrudele, domnule, pe când d-ta nici nu erai pe lumea asta.

— Cred una ca asta, răspunde clientul, acēsta trebue să fie de pe vremea aceea.

Aice vedem că *frâicheur* se traduce prin *prospătură* și că *strudel* ie de genul femenin „*acesta* trebuie să fie de pe vremea aceea.“ Se înțeleg, franțuzește ieră pus *tarte*.

Iear cît despre vorba că așa se fac ziarele, ne mulțămim trimetînd pe Domniî de la „Telegraful“ la „N. Y. Volkszeitung“ din New-York să vadă cum se face un jurnal mare.

Vedetot.

Țiganul cu Rusul

Anecdotă populară.

Intr'o vreme pe cînd Rușii, cum se spune s'a 'ntîmplat

Că 'ntîlnind un Rus în cale pe-un Țigan, l'a întrebat:

— Unde merge drumul ista?... (pe rusește cum vorbea)

Iar țiganul ce rusește cum c'ar ști se fudulea:

— *O! Ne scăjo*, îi răspunde — care 'nsamnă: *nu-ți voiî spune*

Căci nu știu nici singur; insee ca pe foc pe Rus îl pune.

Rusul crede că Țiganul vra de iel să-și facă ris.

Și obraznic parcă'n ciudă: *nu-ți voiî spune*, i-ar fi zis.

— *A!! Ne scăjeș?!* Rusu-î zice, ori adecă cum s'ar prinde:

A!! Nu vraî să-mî spuî!?! Și'ndată îl înhață și-l întinde

La pămînt și mi s'așază pe tabet să-î mulțamească

Peste cap și peste spate — mulțamită tot rusască.

— *Valeu!* strigă-atunci Țiganul de durere și răcnește;

Ieară Rusul iea pe *valeu* cum c'ar fi *valeî*-rusește;

Deci știind că pe rusește *valeî*—*trage*, dă 'nsemnează,

— *A!! valeî? valeî?* Na, ne scăjeși? Na, Valeai?!.

Trage zdravăn, iar țiganul se'ndoiea de socoteai,

Că-î din una făr de oase, ca cureaua, și răcnea

Și'n tot chipul de durere ca zvîrluga se'ndoiea;

Iear apoi prinzînd cu mîna de pe-unde-a fost lovit

În spre Rus îndreaptă ochii și-î vorbește răgușit:

— Mări, dragă gospodină,

„Nu mai fii așa hapsină!

„De vraî valeu să nu zic

„Și să tac, să tac pitic,

„Nu mai da atîta 'n mine

„Cît tot dai, să strig îmi vine.

„Cît mă ții într'un bătut

„Nici că-s chipuri de tăcut!!!

Rusul tace și'ndesește și tot bate și iar bate
Iar țiganul parcă 'n ciudă s'rigă vreau cit ce poate,
În sfârșit tot vreau hojma și iar vreau a strigat
Rusul înse tot îi trase pân ce lat l'a și lăsat,
Și s'a dus în treabă-i iară-și în cotrò a nemerit.
Dar Tiganul zise 'n urmă cînd a fost de s'a trezit:

— Iau te uită cap de Rus
„Iel cu mine s'a fost pus!
„M'a bătut de m'a stîlcit
„Dar cu ce s'a folosit?!..
„Iar ieu vreau am strigat
„Până cînd m'a și lăsat!..
„Chiar puteam să-l bat și ieu
„Și strigînd și ne strigînd
„Numai vezi că n'aveam cîud.“

T. D. Speranță.

Hommel despre holeră.

În *Journal des médecins suisses* (15 aug. 1884) a publicat Dl Hommel de la Zurich o notă despre holeră. Dr Girard a dat samă de acea notă în ziarul „le Temps“ de la 26 august 1884 și Dl H. de Varigny a reprodus acea dare de samă într'o notă la articolul său „*Les microbes et leur role pathogénique*“ în *Revue scientifique* de la 30 Aug. 1884, No. 9. Noi vom face cunoscute cetitorilor noștri aceste idei foarte însemnate.

Dl Hommel admite împreună cu Koch, în poțriva păreții altor doctori, că microbii holerei se capătă prin tubul digestiv numai și că acei microbi se distrug la cele mai multe animale în stomah. Apoi observă că în sucil gastric al cînelui se află de șese spre-zece ori mai mult acid clorhidric de cit la om și în al berbecei de șese ori mai mult. D-rul Koch a aflat că un exces slab de acid clorhidric omoară microbii holerei, deci D-rul Hommel admite cu oare care dreptate că animalele domestice nu se îmbolnăvesc de holeră tocmai din pricină ca sucil lor gastric fiind bogat în acid clorhidric omoară microbii în stomah. De aice urmează că cei ce au stomah

sănătos să minince sărat în vremea holerei și din cînd în cînd (de trei ori patru ori pe zi) să țiea cîte o leacă de sare; — căci se știe că sarea face de se înmulțește acidul clorhidric în sucul gastric. Dacă n'are cine-va nici cantitatea normală de acid clorhidric trebuie să țiea de trei ori patru ori pe zi cîte o lingură de masă cuprinzînd apă cu 2 la 100 de acid. Dacă din vre o pricină are cine-va prea mult acid în stomah, negreșit că va fi de prisos să mai caute a-i mări cantitatea. Apoi va trebui să nu se facă abuz de băuturi, căci ar putea slăbi miștirea. Dl Hommel crede că tot această măsură ar trebui luată și pentru a se feri de frigurile tifoide și spune că în cea de pe urmă epidemie de tifus abdominal în Zurich, nime din prietenii lui carii au urmat aceste sfaturi nu s'a îmbolnăvit.

Dl H. de Varigny îndeamnă pe Dl Hommel să facă următoarea experiență. Dacă iese ad-vărat că oile nu mor de holeră pentru că au mult acid clorhidic în stomah, atunci să caute prin vresni, lăchip, de pildă dînd oilor mîncări nesărate, a slăbi proporția de acid până la atita în cît să fie cu puțință a îmbolnăvi de holeră și oi. Experiența ar trebui de cercat. Împingînd mai departe lucrurile în spiritul articolului D-lui Varigny poate s'ar putea află mijloace de luptă în potriua multelor boale molipsitoare.

T. U.

Despre cuvîntul AN și despre etimologia dată de Dl. V. Burlă cuvîntului RAȚĂ.

Cuvîntul *an* (*annus* lat clasică, popular *anno*) a năcăjit mult pe toți cei ce s'au ocupat cu legile foneticei romine. Ieste întrebare de ce nu s'a prefăcut *a* accentuat urmat de *n* în *î*. Cuvîntul iese vechiū românesc și se află la toți Romîni, nu poate fi vorba prin urmare de împrumutare făcută după ce se trecuse timpul prefacerii lui *a* în *î* ori spre *î*. Cum că *a* iese începătoriū nu poate fi piedecă la prefacere de vreme ce avem legea că *a*

începătoriu fie accentuat fie neaccentuat s'a prefăcut în *i*, cum ne arată exemplele: *àngelo—ingor. anemam—inemă* (în texturi vechi)—*inemă, anello—înel* (în texturi vechi)—*inel, antanio—întiniu* (forma cu *n* din *iniu* păstrat o aflăm și în manuscriptul de la Voronet)—*întiui, anglo—inghiu, angusto ingust*.

În aceste exemple se vede că atât *a* accentuat începătoriu, cât și cel neaccentuat s'a prefăcut în *i* înaintea de *n*, prin urmare nici faptul că *a* iese începătoriu în *anno* nu poate explica excepția.

Cu toate acestea ieră păcat ca o lege așa de frumoasă ca a prefacerii lui *a* în *i* să fie știrbită prin această excepție, căci altă excepție nu iese la legea de mai sus și la cea că *a* accentuat s'a prefăcut în *i* înaintea de *n*, *mp, mb* în cuvintele ce se aflau pe vremea prefacerii în limbă.

Cum iese și firesc lucru încercării de a explica această su-părătoare excepție n'au lipsit.

Lambrior în *Romania* și în cursurile sale a încercat a explica excepția în chipul arătat în „Contemporanul“ an I pag 583 și 584 Iată cum am rezumat ieu explicația lui: „După ce a reușit cu așezarea legii și cu arătarea unei faze însemnate în trecerea de la *an* la *în*, Dl Lambrior caută a explica așa numitele excepții, căci adevărate excepții întru pot să existe. Înaintea de toate ne iese la ivală cuvântul *an* (*annus*), dar nu-l putem privi ca excepție, pentru că iese o lege că monosilabele nu se supun la acelea-și schimbări ca celelalte cuvinte, prin urmare cînd am vorbit de legea prefacerii lui *a* în *i*, am subînțeles că ie vorba de cuvintele de mai multe silabe.“

Atunci n'am luat sama că *an* iese monosilab *acuma*, dar că nu putea fi monosilab pe vremea cînd a pornit *a* spre *i*, pe atunci, adevă două-trei sute de ani înaintea de o mie (d. Hr.), trebuie să se fi zis *anno* ori *annu* de vreme ce căderea lui *u* final iese un fenomen mai nou de cît despărțirea limbii române în dialecte, ieră a lui *a* în *i* mai vechiu Decî cade explicarea lui Lambrior.

În gramatica mea la pag. 8 după ce am respins părerea lui Lambrior zic: „Noi credem că nu-i de vina faptul numărului de silabe, căci *lanam* și altele tot de două silabe ierău pe vremea prefacerii... și mai degrabă ni se pare că cei doi *n* au fost pricina. În cuvântul *annelo* încă ierău doi *n*, dar *a* ieră neaccentuat și la începutul cuvîntului prin urmare nu ieră în acelea-și condiții.“

Aice am primit părerea că poate să fie de pricină faptul că *a* ieră inițial și accentuat, dar am greșit căci în *anglo, angelo, anema, ...*, *a* ieră tot începătoriu și accentuat ca în *anno* și s'a

schimbat în *i*. Așă că nu-î nici aice chip de aflat pricina păstrării lui *a* din *anno*.

Adevărata pricină iese cea atinsă de mine în partea întâiu a bucatăi citate din gramatică, adică *a* nu s'a prefăcut în *i* pentru că iera urmat de doi *n*.

Dar cum rămâne *annello* care m'a încurcat atunci? De acest cuvânt scăpăm ușor, căci în dicționarul lui *Quicherat* aflăm că *Horatius* la care se află acest cuvânt l'a întrebuințat cu doi *n*, dar și cu un *n* singur; deci existind forma cu *nn* și cea cu *n* n'avem de cât să admitem pentru limba romină veche *annello* și s'a sfârșit cu obiecția ce se putea scoate din *annello* cu *a* trecut în *i* deși urmat de *nn*. Alte cuvinte cu *a* în condiție de a trece în *i* de alt-feliu inse urmat de doi *n* nu s'au păstrat în românește.

Prin urmare putem pune acuma cu tot dreptul ca fără excepții legile următoare:

A accentuat urmat de *n* simplu (ori de *n* urmat de alte consoane de cit de *n*) ori de *mp*, *mb*, s'a prefăcut în *i*;

A începătoriu accentuat ori nu s'a prefăcut în *i* în aceleași condiții ca și cel din lăuntru curintelor.

Din cele spuse urmează că pe vremea când a început prefacerea lui *a* spre *i* iera în limba romină, un *n* dublu și dacă iera în *anno* trebuie să fi fost și în alte cuvinte în cari iera și în latinește în *penna* de pildă, dar despre acest cuvint pe care *Lambrior* îl credea de origină străină, de pildă italiană, vom vorbi altă dată.

Din alte fenomene se știe că în limba veche romăuească iera și *ll*, căci de n'ar fi fost atunci de ce din *felicem* s'ar fi făcut *ferrice* și din *gallina*, găină și nu *gărină*; de asemenea de ce *stella*, *pielle* nu s'au prefăcut în *steră*, *piere*, ca *mola*, *pelo*.. în *moară*, *păr*? etc.

Cum că *nn* se păstrase până în românește și că nu se redusese la *n* simplu chiar din latina populară ne încredințăm și de pe franțuzește. În franțuzește *a* accentuat urmat de *n* după care urmează o vocală s'a prefăcut în *ai*, de ex: *humain* (humanus), *romain* (romanus), *plain* (planus), *nain* (natus), *demain* (de mane), *main* (manus), *vain* (vanus), *raine* (rana), *laine* (lana), *sain* (sanus), *pain* (panis), *grain* (granum), *semaine* (septimana), (exemplele culese din *Brachet. Dictionnaire étimologique*) În cuvintele următoare: *van* (vannus), *pan* (pannus), *an* (annus),... *ban* (germ. bann n), *a* nu s'a prefăcut, se vede prin urmare că iera și în acestea doi *n* pe vremea prefacerii lui *a* în *ai* și ca și în românește au împiedecat o prefacere fonetică care a avut loc înainte de *n* neurnat de alte consoane. Cuvintul *étain* care s'ar pu-

tea aduce înaintea ca dovadă că *nn* n'a împiedecat prefacerea nu vine din *stannum* ci din *stagnum*, dovadă între altele forma italiană *stagno* nu *stanno*.

Deci *nn* a trebuit să se păstreze în limbele romanice până destul de târziu și în românește între altele a împiedecat pe *a* din *anno* de a se preface în *i*.

* * *

În privința cuvintului *rață* avem de zis de asemenea câte ce vâ.

Credem că Dl. Burlă, primește ca lege prefacerea lui *a* începătoriu urmat de *n* în *i*, fie acel *a* accentuat ori nu, prin urmare trebuia să presupună între *anață* ori *aneță* și *nață*, *rață*, *reață* niște forme cu *i*, *inață*, *irață*. Nu poate crede că *a* va fi căzut înaintea de vremea prefacerii lui în *i*, pentru că forma *rață* presupune o vocală înaintea de *n* și una după dînsul pe vremea prefacerii în *r* și prefacerea lui *n* în *r* fiind un fenomen mai nou de cît *a* lui *a* în *i*, trebuie să admitem *inață* și de acoloa *irață*.

Prin urmare exemplele ce a strîns Dl. Burlă pentru căderea lui *a* începătoriu neaccentuat nu dovedesc nemică pentru cazul de față. Trebuiau exemple pentru căderea unui *i* începătoriu. În dialectele de la nordul Dunărei nu cunoaștem să fi căzut *i* în asemenea condiții, avem: *inel*, *inemă*, și tot ast-feliu s'ar fi putut păstră *ineță* ori *ireță*. Dacă presupunem forma *ineță* vine greu de înțeles forma *nață* care după Dl. Hîjdău se află la Romîni de la Slănic (jüd. Prahova), dacă primim *inață* ori *irață* tot greu căci nu pu putem ieși la forma *reță*, *reață*.

Alt fapt ciudat iese că ar trebui să admitem că și în dialectul cu *n* trecut în *r* și în cel cu *n* păstrat s'a întîmplat căderea lui *i* începătoriu, deși cum am văzut această cădere nu are alte exemple pe cari să se sprijină pentru amîndouă. În Dialectul cu *n* păstrat s'ar putea aduce ca paralelă *nel* în loc de *inel*, dacă în adevăr forma *nel* iese la Macedoueni.

Ca închiere zic, că deși nu putem da altă etimologie *raței* ori *reței* D-lui Burlă, deși chiar etimologia D-sale poate fi bună dar până acuma nu-î încă demonstrată. Dl Burlă trebuie să mai îngrijască încă de această *rață*, până să fie primită ca de rasă latină. Pentru fenomenul prefacerii lui *n* în *r* iese de ținut samă de faptul că la Bitolia se zice acestei păseri pe lingă *bibă* și *rață* plural *rațe*, de asemenea faptul că la toți Albanerii se află *rossa* întărește considerațiile cari vorbesc în potriua etimologiei D-lui Burlă.

I. Nădejde.

Armoniea în natură.

Multe s'au cîntat și s'au spus despre armoniea firei și anume: că toate sînt făcute cu ghibăcie de o minte mai pre sus de cea omenească, că toate sînt bine și nimarit alcătuite. N'a fost zi în care să nu ni se amintească că orî-ce făptură ie un *capo d'operă* a ziditoriu-lui și alte lucruri nenumărate de acest soiū; de aceea cred că nu e reu să privim și noi cum să petrec lucrurile în fire, și poate prin o ochire numai ne vom încredința că de te acufunzi în apă, de privești văzduhul, orî de-ți arunci privirea pe întregul pămînt vezi domnind mereu jaful, hrăpirea, cu un cuvînt lupta cea mai criucenă și mai nemiloasă pentru traiū. Vom încercă să observăm chipul cum își agonisesc traiul vietățile de pe pămînt, căci uumai așa ne vom încredința de armoniea ce e în lume. Așa de exemplu vom începe cu cele mai inferioare, ba chiar nevăzute cu ochiul liber.

Microbiî felituritelor boale, ca ai tifosului, ai holerei, ai frigurelor galbene, ai anghinei, scarlatinei, vărsatului, ai malariei (frigurile ordinare de la noi), ai oftigei, ai turbărei, ai holerei gănelor, ai șarbonului, și ai altora multe, cu toții nu sînt de cît niște dușmanî microscopici, cari își aleg ca locuința trupul omului, sau al altor animale; trăind și înmulțindu-se în singele lor ca într'o mare.

Cu ajutoriul microscopului s'au descoperit lucruri ce altă dată ar fi părut fabuloase. Cercetări numeroase s'au făcut asupra microbilor felituritelor boale, și nici nu mai iese umbră de îndoală că ieî sînt' pricina boalelor molipsitoare. Cel mult zic unii că ieî ar fi numai purtători de substanțe vătămătoare; dar cu aceasta lucrul nu se schiubă mai nimic, căci dușmanul ie tot atît de primejdios, fie că microbiî ieau din organism oare-cari elemente trebuitoare, fie că întroduc în organism niște substanțe otrăvitoare prin secrețiuni orî chiar aducîndu-le din afară din locul în care s'au desvoltat. D-rul *Laveran* și Dr. *Richard* în niște articole din „Revue scientifique“

arată cu de-amăruntul cercetările făcute asupra microbului malariei. S'au făcut nenumărate experienți și a-zi se cunoaște cu siguranță că microbii frigurilor se înmulțesc pe sama globulelor roșii, așa că acestea sînt distruse într'un chip îngrozitoriu la fie care acces de unde și provine slăbăciunea cea îngrozitoare ce o avem după friguri.

În timpul unei epidemii de crap în Michigan Drul *Formad* a făcut nenumărate cercetări asupra membranelor din gît și a găsit microbul crupului. Acest microb mai fusese văzut și de alți doctori mai de mult, deosebire înse că până atunci nu se văzuse de cît în membranele din gît pe cînd atunci epidemia fiind foarte puternică Dr. *Formad* a găsit microbi în tot corpul și mai cu samă în rerunchi.

Cunoscutul *Pasteur* a făcut descoperiri însemnate asupra lumei microbilor, ba chiar credem că ie pe cale a-i învinge, dovadă ie șarbonul vitelor; cel puțin a dat mijlocul de a-i cunoaște. ceea ce însumă foarte mult în lupta ce omenirea trebuie să poarte cu această lume microscopică. Iel cultivează microbii și-i înmulțește în, așa numitele, *liquide de cultură*, de. ex. ia o picătură de sînge de la un animal ce are șarbon, o pune într'un anumit liquid de cultură [de pildă un soi de bulion] și în scurt timp observă că microbii se înmulțesc și că liquidul se turbură. Dacă ia ieară-și o picătură din acest nou liquid cu microbi și o pune într'un alt liquid de cultură, observă din nou acelea-și fenomene, așa că poți forma mulțime de liquide cu microbi. *Pasteur* înse mai observă că acești microbi căpătați prin cultură sînt din ce în ce mai slabi cu cît numărul culturilor cu dînșii crește și că hultuind un animal cu dînșii îl apără în contra șarbonului, căci după cît știu numai cu microbul acestuia și cu alții cîți-vă s'au făcut experienți mai temeinice. Se poate întrebă cine-va la ce slujesc aceste înmulțiri de bacterii, la ce aceste observații? Se poate răspunde cu siguranță că nu mai aceste observații vor mîntui o dată omenirea de aceste parasite nemernice. Cunoscînd microbii fie-cărei

boale, putîndu-î înmulți după voe, se pot face mii și mii de încercări asupra lor. Ie cu totul altă ce-vă a face încercări în stecluțe și a căută cum lucrează și cu ce se pot nemici fără a vătămă animalul; avîndu î în afară de trup se pot încercă mulțime de alcaloizi, etc. și în foliurile citimî, cari să-î omoare pre ieî iear animalului să nu-î fie stricători.

Tuberculoza sau oftiga, care omoară mii și milioane de oameni și ieă are microbul ieî care se așază la plămîi; asupra acestuia s'au făcut cercetări numeroase, s'a văzut cu microscopul și se cunoaște foarte bine, se află în stupitul oftigoșilor. Microbiî curați puși la aier pîer mai răpede, în stupit înse trăesc până la șese săptămîni și acesta, prefăcut în pulbere care poate ușor străbate prin căile respirătoare, poate fi primejdios mai ales de găsește teren potrivit. D-rul *Koch* a observat microbul holerei în intestinele holericilor și zice că ie în formă de virgulă. Se poate în adevăr a-zî face mult în contra holerei mai ales înainte de a se arătă, și anume igiena cea mai desevirșită, stărpirea necurățeniilor, și hrană bună folosesc pentru toți; căci după cum a arătat Dr. Billroth din Viena într'o conferință publică, holera lovește pe acîi în cari găsește teren prieluc ieî; și tocmai s'a văzut că săracii cari n'au adesea nici pîne îndestulătoare, da nu de cum carne, cari trăesc în mähälalele cele mai necurate, tocmai ieî sînt prada boalei

Holera aduce cu sine mai mare groază de cît războiul. Cîte mii și mii de oameni n'au căzut prada acestor blăstemate de parasite; cîte familii nenorocite, cîți copii orfanî n'a făcut ieă chiar anul acesta. Încă n'a încetat la Tulon și Marsiliea, ieat'o întinsă în Italia și Spania; și cine știe de ne va lăsă și pe noi în pace, căci ieă nu prea se teme de graniți și de carantine, un vînt puternic, poate ie de ajuns să o treacă di'ntr'un loc în altul.

Pierderile și nenorocirile ce fac aceste ticăloase ființi microscopice sînt înspăimîntătoare. Într'o singură epidemie seceră cu miile de oameni; așă în războiul din Cri-

15 ori chiar și 40 de centimetri de lungime. Aceste ființe trăesc în mațele omului și mai ales la copii, afară de stricăciunea ce fac absorbind materiile hrănitoare pe sama lor, une ori pricinuesc spazime, alte ori străbat în stomah ori chiar pe gură afară, alte ori se rătăcesc în maiu, alte ori sparg mațele și intră în pintece și de acolo își caută dram prin buric ori chiar de a dreptul pe unde nemesec. Limbricii se află sub formă de ouă în apă ori în țernă, apoi nu se știe pe ce cale străbat la om — Limbrici înrudiți cu aceștia trăesc în mațele altor animale.

(Va urma).

Sofiea Nădejde.

Ieste sau nu Dumnezeu ?

Chestiea aceasta am atins'o numai în treacăt, acumă înse trebuie să o tractăm pe larg și să arătăm limpede ce idee putem să ne facem despre dinsa cercetind cu nepărtinire faptele sigure și scoțind încheeri logice d'nt'r' insele. Trăctind chestiea aceasta ne ținem de programul publicat în No. 1, anul I-iu al „Contemporanului“ și timpul ieste foarte potrivit de vreme ce vedem pe cei ce se pre-tind locoțiitorii lui Dumnezeu pe pământ aruncind a-furisenia în potriva necredincioșilor și dind toată vina pentru destrăbalarea societăței actuale pe acei carii au ruinat credința în Dumnezeu. Chestiea ieste foarte însemnată, căci de la dezlegarea ieî atirună întru cît-vă direcția tuturor apucăturilor noastre. Cum vom arată înse, cei ce dau prea mare însemnătate chestiei existenței lui Dumnezeu, se înșală. — Piedecă în drumul omenirei stă credința într'un Dumnezeu care ar gospodări singur în lume, care s'ar amestecă la toate amăruntele, care ar da ploaie la vreme, ar pedepsi pentru cele mai mici greșeli și ar ținea comptabilitate pe larg despre toate faptele omenești. Cei ce cred într'un asemenea Dumnezeu pot să zică: *Așă vra Dumnezeu, așă a lasat iel; poate se va îndură de noi și va face să fie bine, etc.* Nu-î cuvint că istoriea

mea mareșalul Saint-Arnold a pierdut zece mii de oameni din pricina holerei. În cele cincidecizeci epidemii de holeră ce au fost la Paris de la 1832 încolo au murit vr'o 51,717 locuitori.

Frigurile galbene, cari de sigur sînt pricinuite tot de niște bacterii, împiedecă colonizarea mai groznic de cît cea mai bună armată, căci albiu care încearcă a se abate în regiunile bîntuite de ie se stîng; așa în Senegal au murit 23 de doctori din 25, putem să ne închipuim ce plagă îngrozitoare.

Ciuma ieste și ieă cășunată tot de niște microbi. Dar ce să mai zicem de anghină care ne seceră cu miile de copii? Sînt sate în care mai n'au ramas. Mii și mii de părinți și-au văzut adesa mai toți copii înădușiți de această boală îngrozitoare. Așa dar vedem că omul are în acești microbi niște dușmani di'ntre cei mai greu de învins, numai știința neobosită ne va mîntui de ie.

De o cam dată mai putem spune că singur higiena poate face adevărate minuni în contra tuturor boalelor care își au ca pricină mult numiții microbi. Sînt unele boale cari au făcut devăstări grozave în lume, dar cari au dispărut pe încetul așa de ex. ciuma asiatică în timp de 52 de ani a ucis o sută de milioane de oameni. Ciuma neagră, care a fost în seculul al XIV-lea, a omorît o pătrime din locuitorii de pe pămînt. Tifosul omoară mii de oameni pe fie-care an mai ales în armată unde higiena ie așa de proastă și desimea de oameni așa de mare. Acest lucru costă pe Franția vr'o 34 de milioane franci. Oftiga singură costă pe Franția mai mult de un milion și jumătate, iar pe Europa mai mult de două miliarde. A șesea parte din locuitorii pămîntului mor de oftigă.

După ce am vorbit de aceste parăsite pe cari le-am văzut trăind în paguba vieței omenești, vine rîndul viermilor parasitari, vom luă exemple din cele mai cunoscute.

Limbricul ieste un vierme parasitar care trăește mai cu samă în intestinalele subțiri ale copiilor, ajunge pîn la

15 orî chiar și 40 de centimetri de lungime. Aceste ființe trăesc în mațele omului și mai ales la copii, afară de stricăciunea ce fac absorbind materiile hrănitoare pe sama lor, une orî pricinuesc spazme, alte orî străbat în stomah orî chiar pe gură afară, alte orî se rătăcesc în maiu, alte orî sparg mațele și întră în pîntece și de acolo își caută dram prin buric orî chiar de a dreptul pe unde nemesesc. Limbricii se află sub formă de ouă în apă orî în țernă, apoi nu se știe pe ce cale străbat la om — Limbrici înrudiți cu aceștia trăesc în mațele altor animale.

(Va urma).

Sofiea Nădejde.

Ieste sau nu Dumnezeu?

Chestiea aceasta am atins'o numai în treacăt, acumina trebuie să o tractăm pe larg și să arătăm limpede ce idee putem să ne facem despre dînsa cercetînd cu nepărtinire faptele sigure și scoțînd încheeri logice d'înr'însele. Trăcînd chestiea aceasta ne ținem de programul publicat în No. 1, anul I-iu al „Contemporanului“ și timpul ieste foarte potrivit de vreme ce vedem pe cei ce se pre-tînd locoțiitorii lui Dumnezeu pe pămînt aruncînd a-furisenia în potriva necredincioșilor și dînd toată vina pentru destrăbălarea societăței actuale pe acei carii au ruinat credința în Dumnezeu. Chestiea ieste foarte însemnată, căci de la dezlegarea iei atîrnă întru cît-vă direcția tuturor apucăturilor noastre. Cum vom arătă înse, cei ce dau prea mare însemnătate chestiei existenței lui Dumnezeu, se înșală. — Piedecă în drumul omenirei stă credința într'un Dumnezeu care ar gospodări singur în lume, care s'ar amestecă la toate amăruntele, care ar da ploaie la vreme, ar pedepsi pentru cele mai mici greșeli și ar ținea comptabilitate pe larg despre toate faptele omenești. Cei ce cred într'un asemenea Dumnezeu pot să zică: *Așă vra Dumnezeu, așă a lasat iel; poate se va îndură de noi și va face să fie bine, etc.* Nu-i cuvînt că istoriea

ar. tã cã îndatã ce au fost alte motive puternice pentru vre-o mișcare socialã s'au gãsit chipuri de a o face și în numele lui Dumnezeu și prin urmare nu putem admite cã credința în Dumnezeu (care iese mai mult în vorbã, iar în fapt se poartã oamenii cei mai credincioși ca și cum n'ar crede), ar fi fiind o piedecã neînvingã pentru înlãturarea nedreptãții din lume. Oamenii închipuindu-și cã Dumnezeu iese drept, pot crede cã Dumnezeu va fi din partea celor ce vor luptã pentru dreptate.

Ideea despre un Dumnezeu care o datã pentru totdeauna ar fi dat legi materi-i și apoi ar fi lãsat slobod joc acestor legi, așã cã lumea s'a format și dezvoltat fãrã alt amestec nou — nu se deosebește din punctul de vedere moral de ideea materialistilor, cãci în amîndouã presupunerile, legile naturei sînt fatale și toate prefacerile din univers s'au petrecut și dupã acești teiști întocmai ca și cum ar fi existat materia cu acele însușiri din eternitate. Orî fațã cu atotputernicia legilor puse de Dumnezeu, orî fațã cu atot puternicia legilor ce urmeazã din însușirile eterne ale materiei rolul omului se mãrginește tot numai la cercetarea științificã a lumii și la întrebuintãrea legilor naturei spre folosul omenirii.

Am dat aceste cite-va lãmuriri pe cari le vom înmulți la sfîrșitul articolului pentru a arãtã cã se înșalã acei cari socot cã ateistii nu cred în Dumnezeu pentru a putea trãi într'un chip mai desfrînat orî pentru a nu fi împiedecați în propoveduirea unor idei politice și sociale nouã. Chestia iese curat științificã și numai lupta în potriva credinței în Dumnezeu în chip de om susținut de religia creștinã și de altele poate avea o însemnãtate socialã practicã. Noi voim sã dezlegãm mai întãiu chestia științificã și apoi vom face cunoscute imposibilitãțile de cari se lovesc cei ce vor sã dovedeascã adevãrul religiei creștine, mosaice orî mahometane și sfințenia scrierilor pe cari se întemeiazã iele.

Cum cã chestia aceasta a existenței lui Dumnezeu nu iese ușor de dezlegat se vede de pe aceea cã oameni

de frunte, putem zice chiar geniali, oameni cu cari se fă-
lește omenirea, au crezut într'un Dumnezeu; și oameni tot
atit de însemnați, tot așa de geniali n'au crezut. Chiar
astă-zî d'între învățați contemporani unii sînt ateî și alții
teîști. Poate că pe lingă greutatea chestiei în sine sînt și
alte pricini cari au făcut și fac pe mulți să zică că cred
într'un Dumnezeu mai mult sau mai puțin deosebit de
cel la care se închină creștinii — dar și lipsa de cunoștinți
generale trebuie să fie de vină. Vom arăta încheind arti-
colul ce efecte otrăvitoare a avut mediul social cu into-
leranța sa asupra învățaților și cum teama de a nu fi
prigoniți și făcuți martiri pentru știință a făcut pe mulți
a-și ascunde necredința și a dă în treacăt cite-va tămieri
superstiției contemporanilor pentru a putea face primite
adevărurile nouă ce aduceau. Trebuie îndrăzneală să mă-
turisească cine-vă că nu crede în Dumnezeu cînd exem-
plul lui Galileu arată că besereca nu voiea să sufere nici
credința că pămîntul se învîrtește!

Cum am mai zis asupra acestei chestii vom mai vor-
bi, acuma am atins'o numai pentru a arată că nu trebuie
să ne spăimîntăm văzînd oameni ca *Lyell, Darwin, Spen-
cer, Wallace, Agassiz, Dumas* (chemistul), *Pasteur, Milne-
Edwards, I. B. Biot, Secchi, Liebig, Geoffroy Saint-Hilaire,
Flourens, Herschel, Oersted, Ampère, Newton, Leibnitz, etc.*
crezînd în Dumnezeu orî zicînd că cred. Nu trebuie să ne
mierăm de acest fapt, căci nu ne-ar fi greu să punem fa-
ță cu fie-care din aceste nume și numele unui ateu tot
pe atîta de celebru și așa vom și face la locul cuvenit.

Acuma spunem și credem că și cetitorîul, care s'a
hotărit a cetî acest articol va fi de aceea-și idee cu noi,
adecă va admite că nu trebuie să ne hotărim după nu-
mele celor ce apără teismul orî ateismul ci după fapte.
Să cercetăm cu băgare de samă dovezile ce se aduc pen-
tru și contra existenței lui Dumnezeu, să vedem de ne
luminăm de ajuns prin cele ce se spun de protivnici pen-
tru a ne unî cu unî orî cu alții; orî cel puțin dacă vom
vedea că cumpăna nu se pleacă, după judecata noastră,

nici într'o parte nici în alta, să zicem că după cunoștințele noastre chestiea nu poate fi încă dezlegată și atunci să o lăsăm ast-feliu așteptînd să aducă cine-va dovezi mai puternice pentru o parte ori pentru alta.

Greșesc acei cari cred în Dumnezeu numai pentru că așa au apucat și de asemenea greșesc acei cari nu cred fără înse a putea să-și întemeeze necredința pe dovezi. Și mai mare greșală fac acei ce cred că se poate dezlega asemenea chestie prin prigoniri și împiedecarea răspîndirii științelor, cît greșesc și acei ce socot că prin vorbe triviale și de multe ori numai prin sudălmî vor alunga credința în Dumnezeu. Acei cari fără dovezi, de modă numai, se zic ateî, sînt tocmai cei mai primejdioși oameni, căci ne avînd convingere filosofică îndată ce vor avea interes să zică că sînt teiști, (ba chiar creștîni, mosaicî ori mahometani) vor zice și vor întrebuița fraza: „Am fost și îeu ateu și știu pe ce se întemează îei, acum înse mai adîncînd lucrurile, mai socotînd bine m'am convins că fac prostii cei ce nu cred și că fac asemenea propagandă subversivă numai pentru a-și putea îndestulă toate poftetele, etc.“

Un asemenea om a scie în „Revista teologică“ un articol despre darwinism, de alt-feliu foarte nostim, și fiind că a venit vorba de această revistă ne arătăm aice mierrarea de chipul cum înteleg polemica acești urmași ai blindului Hristos. Afară de calomii și de su lălmî puțin am aflat în scrierile lor. Mai cu samă frumos au respuns la dovezile scoase de noi în potrive existenței *spiritului ca ce-và deosebit de materie!* Am spus cum fenomenele dublei personalități, etc. lovesc de moarte teoria unităței și permanenței unui *îeu* spiritual și tot o dată am respuns la argumentele aduse de Paul Janet în potrive materialismului. Domniî de la „Revista Teologică“ atîta au găsit de zis că după logica sănătoasă *exceptiia întărește regula* și că de cazuri anormale se folosesc numai anarhiștiî, etc. Vă întreb dacă se chiamă vorbă serioasă, cînd spune cine-và că *exceptiile întăresc regula!* O teorie despre fenom-

menele psihice trebuie să le explice pe toate, dacă unul este în potriva concluziilor logice trase din ipoteză—ipoteza trebuie părăsită. Fenomenele dublei personalități și altele multe înșirate în articolul citat nu pot să se împace cu ipoteza spiritualistă și prin urmare după *logica sănătoasă* trebuie să o lepădăm de la noi, așa am și făcut.

(va urmă).

Domnule Redactor!

În revista „Contemporanul“ al cărei redactor sunteți în No. 24 din 16 Iuliu 1884, pag 934—939, un Domn necunoscut (de altmintrelea poate să aibă merite foarte recunoscute) patronat de pseudonimul *Vedetot*, consacră o lungă analiză broșurilor mele „Curs practic de muzică vocală“, tratându-mă de plagiator.

Ne fiind scriitor de profesiune, vă rog se'nserați întimpinările mele, ce mă cred dator să le dau spre lămurirea onoratului public și în special D-lor profesori de muzică, ast-feliu precum am priceput se le scriu. Nu voi abuza nici de onor. lectori nici de colónele revistei D-vóstre.

Am auzit încă în copilăria mea zicându-se printre popor: „*un început bun e jumătate din întregu.*“ Voiu începe și eu cu începutul criticei făcute opului meu, pentru ca onorb. cetitori chiar de la început se'și facă o idee clară despre sinceritatea și serioșitatea celor scrise asupra mea, de pseudonimul *Vedetot*.

La începutul criticei se zice: Definițiile de pe pag. 1 și a doua, afară de nota de jos pag. adoua și alte vre-o două cuvinte sînt din *Ad, Papin* pag. 2.“ (Vezi *Cont. No. 24* din 1884 rîndurile 14. 15 și 16). Iar pe la jumătatea criticei zice următoarele: „*Observăm aici odată pentru toate că cursul practical D-lui Mucicescu urmează acela-și șir ca al lui Papin.*“ (idem pag. 935 rîndurile 27 și 28).

Acum se lăsăm se vorbească faptele, iar onor. cetitori se aprecieze:

(Aice urmează fața 1 și 2 din ediția a cincea a cărței D-lui M. și partea corspunzătoare din A. Papin. Dl. M. uită, că noi am vorbit de ediția a doua. Noi punem la vale în două colone {texturile despre cari am vorbit *Nota Redacției.*)

Unde este dară copia credincioasă a textului și a șirului după *Ad. Papin*, precum *Vedetot* are aerul ale proba?—Ast-feliu de adevêruri a expus pretutindenea—Dl. *Vedetot*—în critica sa, unde citează numai paginile. Iar acolo unde Dl. *Vedetot* a crezut că într'adevêr a văzut ceva, s'a grăbit a pune textele față'n

față; dar ce se și împacă macar de ochii lumii mustura conștiinței, găsește de cuvânt să însoțească mai fie care citație de text și chiar de pagine, de: „Deosebiri sunt de un cuvânt doue, altfelu copie credincioasă. În totă bucata se află deosebiri, cele mai multe însă vor fi din pricină că textul nostru nu este ediția a 8-a.“ S'au: „Aici se simte mâna unui prelucrător.“ sau „Ieste luat din Papin, însă cu ceva schimbări.“ etc... Mi se pare că asemenea argumentări sunt lipsite de ori ce fundament solid în cunoștința muzicii.

Când însă este vorba de definiții într'o carte didactică, apoi ar fi ridicol d'a zice că: definițiile despre note, portativ, chee, gammă, intervale, nuanțe, diez, bemol, becar, stacato, legato, sincopă, pause etc, etc. se tratează într'un feliu la unii și alt-feliu la alții; nu toate definițiile de felii acestora, la toți autorii de muzică—începând cu cei mai vechi și terminând cu cei mai noi,—sunt identice descrise; diferenți vor fi în cuvinte sau în claritatea expunerii. Și dacă Dl. Vedetot (carele pe cât se vede e foarte limitat în vederile sale asupra muzicii), dorește să se încredințeze de adevărul expus aici și tot odată să se lumineze mai bine și în cunoștința muzicii, îi recomand pe fostul meu elev, Dl. Teodor T. Burada, (actualul meu *amic* și coleg), profesor de teorie elementară la conservator, carele predă de 6 ani după cursul meu, și sunt convins că i va arăta nu numai pe Papin, dar pe mulți alți autori cari coincid nu în șirul succesiunii materiei, sau a identității definițiilor, dar chiar în cuvinte de care se servesc în explicări. Aceasta ar face mult bine D-lui Vedetot, căci l'ar scuti de vr'o 20 de cercetări a vr'o 4-5 autori alți de cât Marx și Papin, pentru descoperirea cărora ia trebuit 7 ani de muncă. Însă Dl. Vedetot, ca să arate lumii că cunoște muzica, se aruncă cu înverșunare asupra cursului de teorie elementară ce am scris, și strigă în gura mare (incognito), că în acel curs nu i nimic alta decât ceia ce au scris și alții. Ghibăcie nu fleac!—Așa pentru exemplu, la pag. 933 (vezi „*Contemporanul*“ No. 24 din 1884). Dl. Vedetot zice: „Intervale maj. și min. cu figuri cu tot,... a luat din Papin“ Rog pe Dl. Vdt. de a compare acest titlu din Papin cu Felix Aerts pag. 9 și cu Afanas eff pag. 12—13 și se mi spue cine din trei e plagiator cu figuri cu tot? Sau, la pag. 934 se scrie: „Bucata intitulată *Nuanțe*, este la Ad. Papin pag. 29.“ Da, însă nu numai la Papin, ci la toți autorii cari au scris teorii; rog însă pe Dl. Vedetot se pue textul meu față'n față cu a lui Papin, și apoi se compare pe l. Giraud pag. 43. Sau: „Bucata *Triol-t-Sextolet* ieste din Marx. Fie! Dar rog comparați în punctul acesta pe Marx cu Lobe pag. 39—42, cu Rubetz pag. 16, 17, cu Aerts pag. 38, 39 și cu Afanasieff pag. 24.

Pe lângă altele Dl. Vdt. e de tot confus atât în ceia ce a văzut cât și în ceea ce a scris, căci la pag. 933 zice: „*Bucata din Papin despre Acord a lăsat'o.*“ iar la pag. 935 zice: „*Bucata despre Acord iese luată parte după A. Papin, parte după Marx.*“ Această logică lui Vedetot? se deszică la pag. 935 ceia ce a zis la pag. 933? Frumos! Dar se vede că a greșit, căci era mai natural să zică: ca profesor de armonie, bucata despre acord am luat de la vre un autor de armonie, precum: Hunke, Reber, Savard, Ciaicowschy, Richter, etc.; dar pôte că Dl. Vdt. nu știe în detail unde se tratează special despre acorduri? răspund că în armonie, și tot o dată 'mi cunosc specialitatea. Aici cer scuzele mele D-lui Teodor Burada, că abuzez de încrederea cu care m'a onorat, d'ai fi profesor de armonie, se bine-voiască a spune—cu vr'o ocazie favorabilă—D-lui Vdt., dacă nu a priceput mai bine din explicările ce'i am dat despre diferite acorduri și regulile armonice, de cât de cartea de Armonie a unui dintre distinșii profesori de Armonie la Conserv. din Paris, H. Reber, în clasa căruia Dl. T. Burada, a și fost înscris, fiind la studiu în Paris...

Dar pe calea pe care a apucat Dl. Vedetot nu vom ajunge nici la un rezultat, căci nimic nu pôte fi mai ușor de cât se 'nșire ne adevăruri pe conta altora, citând pagini peste pagini, și apoi să se dea la adăpostul necunoșutului. Cel mai bun lucru este că Dl. Vedetot se provóce a conferință musicală, care ar fi tot odată foarte instructivă și de folos multora; acolo ar putea cita și pune (înaintea celor prezenți) textele față'n față. Dar pôte că nu i convine să se facă aceasta pe față, fie de teama *fiacșului*, sau de complexență că 'mi a fost când-va elev, atunci se intervie pe lângă vre unul din D-nii profesori de musică, care se facă un feliu de critică, sau se tragă un paralel între cărțile didactice din țară și streinătate, cu care ocazie lesne se pot arăta diferite defecte și plagiate; și eu cred că cel mai la loc ar fi Dl. Teodor T. Burada ca profesor de principii elementare de musică la Conservator. Dar ca să nu se creadă că D-sa 'mi ar ține parte, ca unul ce 'mi a fost elev până mai zilele trecute, dau public cuvântul meu de onóre, că'l voiú ruga din parte'mi ca pe fostul meu elev și actualul coleg și amic, se nu m'e cruțe întru nimic, ci să arăte adevêrul în totă golicieuna lui; când Dl. Vdt. va avea ocasiune să se convingă cât de greșit și malițios 'u fest în critica sa.

Pentru partea practică, probele ce Dl. Vdt. invócă citând numere, probează odată mai mult că D-sa e foarte miop în ale musiciei, căci exercițiile ce le invócă ca plagiate, pe lângă că sunt mai la toți autorii cari au scris cursurile lor cu aplicațiunii practica (a se vedea: Rubetz, Giraud, Afanasieff, Aerts, Lomachin, etc.), apoi asemenea lucruri le face în fie-care clasă tot profeso-

rul de musică; și se nu mi se spue că: va face unul ca Dl. T. Burada carele a fost înscris chiar în Conservatorul din Paris, nu, le va face în orî ce moment orî ce elev a clasei de armonie din anul al 2-lea. Aceste încă și mai bine se pot proba prin o conferință musicală publică.

Cât pentru aprobarea—ca carte didactică a cursului meu,—rog pe Dl. Vedetot se nu se'ngrijescă așa de mult, căci broșurile mele au fost recomandate de către onor. Minist al Instr. publice D lui Ed. Wachmann actualul profesor de armonie și Director al conserv. din București, a cărui cunoștinți musicale sunt prea bine cunoscute chiar de Vedetot, și pe baza raportului acestui savant music, onor. Ministeriu a aprobat cursul meu.

Iar în privința cu *Bene-merenti*, cred că tocmai Dl. Vedetot n'ar trebui să se mere, întrebe și mai iutēju conștiința—dacă o are deșteaptă și nu adormită—și atunci se scrie despre aceste.

Mulțemindu-vê, D-le Redactor, pentru ospitalitatea ce'mi a'ți dat în Revista ce o redacți, vê rog se primiți încredințarea osebitelor mele considerațiuni.

Iași 5 septembrie 1884.

G. Musicescu.

NB. Dacă Dl. Vedetot sau orî cine altul dorește să se'ncredințeze de cele zise mai sus asupra teoriei și practicei musicale, se consulte următorii autori și va vedea adevêrul. 1. Dictionarul de musică de I. I. Rousseau. Edit. libr. Hachette. Paris. 2. Kurzer Inbegriff aller Wissenchaften zum Gebrauche der Iugend, Moscau 1774 ediț. II. 3. Katehismul musical de Lobe ediț. 8-a. 4. *A. B. Marx* ed. 8-a. 5. Le Policorde par I. F. Giraud. Libr. Adrien le Clerc. Paris 1869. 6. Metodul de predare a elementelor musicale, de A. Rubetz, St. Petersburg. 7. Manual de predarea cântului de F. Afanasieff St. Petersburg 1866. 8. Manual de musică. A. M. Schulhof, Moscau. 9. *Ad. Papin*. Paris 1875. 10. *Ele 1. compl. de musique. par Felix Aerts, profes. a Nivelles*. 11. Metola predării cântului de G. Lomachin. Moscau. 12. Teoria elementară de Rojnow. St. Petersburg. 1856. 13. Dictionarul L. M. Escudier. Paris 1872. 14. *Théorie de la musique fondée sur la calcul. par Ath. de Lucmanoff*. Paris 1875. 15. Bazele musicale pentru ne musicanți de Prințul V. T. Odoevsky. Moscau. 1868. 16. *Principes de la musique par A. Savard*. Paris. etc. etc.

Musicescu.

Respuns D-lui Musicescu.

D-voastră uitînd că noi am vorbit de ediția a doua a cursului și nu de a 5-a ați pus față în față acele texturi și apoi triumfați. Noi înse punem pe cele despre cari am vorbit, cetitorii vor judecă:

Il y a, en musique, sept sons principaux qu'on a nommés: do (ou ut), ré, mi, fa sol, la, si.

La gamme.

En y ajoutant un 8-e, son nommé aussi do, parcequ'il n'est que la répétition à l'aigu du 1-er, on obtient une série de 8 sons qu'on nomme, la *gamme*.

1-er degré	2-me degré	3-me degré
DO	RÉ	MI
4-me degré	5-me degré	6-me degré
FA	SOL	LA
7-me degré	8-me degré	
SI	DO (aigu).	

Le 8-e son (Do aigu) peut servir de point de départ à une nouvelle *gamme*.

Les notes.

On représente les sons par des notes. (Nous donnerons provisoirement aux notes cette forme: (fig.))

La portée.

Les notes s'écrivent sur un groupe de 5 lignes, nommé *Portée*.

Exemple. (fig.)

Lignes supplémentaires.

On ajoute, au besoin, au dessus et au dessous de la portée de petites *lignes supplémentaires*.

Ex (fig.)

pg. 2.

Pentru numirea notelor se întrebuintăză următoarele șapte monosilabe: Ut (DO), RE, MI, FA, SOL, LA, SI* sau șapte litere din alfabetul latin: C. D. E. F. G. A. H.

Aceste șapte monosilabe puse în ordinea de mai sus, adică: do, re, mi, fa, sol, la, si, do, formeză *gamma* pentru complectarea căreia s'a pus după ultimul SI încă o dată DO, care nu-i de cât repetirea celui d'întîi.

Gradele gamei.

Fie-care din sonorile de mai sus, este un grad al gamei.

grad. 1, 2, 3, 4, 5, 6.
DO, RE, MI, FA, SOL, LA,
7, 8.

BCU Cluj / Central University of Cluj

Al 8-le grad DO este repetirea celui d'întîi. El este al 8-le grad când *gamma* se termină, iar dacă *gamma* se prelungeste atunci el este gradul 1-iu al unei noue *gamme*.

pg. 1.

Note

Sunetele musicale se reprezintă următoarele semne: (fig., fig) (o nulă ovală și un punct oval) care se numesc *note*.

Portativ.

Semnele numite note se pun pe o grupă de 5 linii orizontale și paralele care la un loc se numesc *portativ* sau *sistem liniar*. ex. (fig.)

Liniiile se numără de jos în sus. Notele se scriu pe linii și întrelinii.

Liniiile suplinitoare.

Cele 5 linii și 4 spațuri (întrelinii) nefiind de ajuns ne servim de alte linii mici, care se scriu d'asupra și dedesubtul portativului și care se numesc linii *suplinitoare* sau *ajutătoare*. (mai urmează 5 linii ce lipsesc în *Pa-pin*).

Les clefs.

On détermine le nom des notes sur la portée, à l'aide d'un signe nommé *clef*.

Il y a trois clefs: (la clef de *Sol* (fig), la clef de *FA* (fig) et la clef de *DO* (fig) (1).

Nous n'emploierons d'abord que la clef de *sol*. Elle se place sur la 2-e ligne de la portée de cette manière. (fig)

La note placée sur la 2-e ligne prend le nom de *sol*. Celle-ci une fois connue on trouve facilement les autres. Ex: (fig)

(fig.)

Vedetet.

pg. 2.
Cheea.

Pentru ca să putem da numele (de *do, re, mi, fa, etc.*) vreunei note pu-se pe portativ, ne servim de semnul numit *cheia*.

Sunt trei feluri de cheie: *cheea Sol* (fig), *cheea DO* (fig), și *cheia FA* (fig).

Noi însă de o cam dată ne vom servi numai de *cheea* (fig) ca cea mai usi-tată.

Ea se pune pe linia a 2-a a por-tativului în modul acesta (fig) ** și apoi punându-se nota pe linia a do-ua primesc numele de *sol*. Ex, (fig) *cheea* dară dă numele se tuturor no-telor, care se vor pune pe linia pe care stă *cheia*.

Știind d'ci, că nota pe linia a do-ua se numește *Sol*, cele-alte locuri sunt foarte ușor de aflat, scriind și ci-tind gradat în sus și în jos de la no-ta fixă (*sol*)

(fig)

Nota întâiu de jos și a doua, cum am spus lipsesc în *Papin*.

Despre inteligența miștelor

De o bucată de vreme chestia inteligenței miștelor a ajuns cum s'ar zice la modă în „*Revue scientifique*“ care deși numită Dl. Dr. M. R, în articolul *D-sale* (publicat în acest Nr.), revistă pentru *diletanți* iese o revistă foarte serioasă și care publică articole scrise de specialiști vestiți în toată lumea: *Pasteur, Kropotkine, Bertholet, Hayem, Ball, Rosenthal, Lacaze Bouley, Dallet, Romanes, Milne Edwards, Spring*, etc. etc. și ne mulțămim a ceti ce scriu asemenea oameni pentru *diletanți* și de specialiști ca Dl. Dr. M. R... nu simțim mare nevoie. Am zis că chestia inteligenței miștelor a dat loc la multe note și scrisori, noi le vom aduna aice pe toate și prescurtându-le le vom aduce la cunoștința celor ce ne cetesc revista.

În No. 4, 26 iulie 1884 Dl. Banet Rivet, profesor la liceul din Marsilia se ridică în potriva celor spuse de Dl. Fischer în articolul despre inteligența animalelor și spune că nu ie adevărat că toate miștele nu-și cunosc chipul în oglindă. *D-sa* avea pe la 1882 un miștor în vristă de două—trei luni care stînd înaintea unei oglinzi se văzù și începù a dă cu laba pe oglindă mai în-

tăiu apoi văzînd că nu reușește a ajunge pe presupusul mișșor din oglindă se necăjea să-l apuce cu laba de după sticlă.

În No. 6, 9 August 1884, Petru Kropotkine, publică în revistă o scrisoare despre mișșorul său pe care îl crescî în închisoare. Acest mișș în vîrstă de 14 luni cunoaște bine în oglindă chipul lui și presupune că trebuie să fie alt mișș ascuns acolo. Pussy, căci așa îl chiamă pe mișș, nu se mulțamește să caute numai cu laba ci se și uită după oglindă ca să afle de iese cinevă după dînsa. Tot Pussy cearcă să deschidă ușa trăgînd de clampă (Ieu din partea mea știu din experiență că unele mișș deschid ușele trăgînd de clampă). Înțelege un număr de cuvinte, se joacă de a „cucul“.

În No. 12, 20 Septembrie 1884, Émile Gautier vorbește tot despre fericitul Pussy, pe care îl cunoaște tot din închisoare și pe care se vede cel puțin așa de bine ca și Kropotkine.

Gautier după ce mărturisește că cele spuse de Kropotkine sînt adevărate măi dă următoarele amărunte. Gautier are păr mare și frumos pe cap, Kropotkine din potrivă ie foarte pleșuv. Pussy se minună foarte de asemenea deosebire; adese ori temîndu-se să-nu-l înșele vederea pipăea cu laba capul lui Kropotkine și al lui Gautier și apoi luă o mutră caraghioasă pare că cine știe ce boscării ar fi văzut.

Nu putea suferi pe păzitorii din închisoare deși neam de neamul lui tot în închisoare trăise, ori se molipsise de la anarhiștii, Kropotkine și Gautier, ori uniforma păzitorilor ieră de vină. Cum zărea de departe uniforma, fugea de se ascundea și dacă ar fi încercat cinevă să-l ție în brațe zgîria și fugea. Păzitorii nu i făcuseră nemică, ba încă se încercau să-l momească cu felurite bunătăți și cu vorbe lingușitoare și tot în zădar; din potrivă închișii îi făceau de multe ori șegi cam rusești, așa unul l'a spălat cu sapon peste tot sub cuvînt de igienă și Pussy deși după obiceiul mișșelor nu ținea la apă nu se minie de felii și rămase tot prietenos.

De mic încă îl tot puneau pe crengile copacilor din grădina închisorei și de acolo îi ajutau să se scoboare punîndu-i cinevă spatele la îndămînă. Pe urmă după ce-i crescuseră ghiarele destul de tare tot se jucă și nu voea să se coboare singur ci miaună cerînd să-i ajute cinevă; dar tocmai cînd venea vre unul din prietenii lui Pussy și-i dă spatele pentru scoborit, Pussy fugea tocmai în vîrf și se uită ironic la cel pîcilit. O dată înse s'a rupt o creangă uscată cu dînsul și apoi n'a mai voit nici să se coboare măcar în ogradă nu tocmai ca se suie în copaci.

Putea cunoaște de pe obrazul cuivă dacă ieră minios ori vesel; dar nu putea să-și cunoască chipul desemnat.

În No. 8, 23 August 1884, Dl. N. Magniant scrie că a avut un miț care nu numai cunoștea că în oglinde se vede un miț și-l căută din colò de oglindă, dar care cunoștea și chipul neamului său sculptat de Fremiet. Nu numai o dată l'au văzut uitându-se cu mierare la capul de miță sculptat de Fremiet, ba chiar se suea pe spatariul fotoliului și întindea laba la cap ca să-l pipăie să vadă ce ieră în adevăr. Această miță are niște sunete speciale prin cari răspunde cînd o întreabă de i-i foame și-i plac florile pentru miros.

„În No. 13, 27 Sept 1884, Dl. A. Sune scrie despre un fapt care dovedește foarte mult în privința inteligenței acestor animale

„În 1876, o familie străină se așeză la Saint-Girons (Ariège); după cite-vă luni, familia se mută la Moulis, sat vecin așezat la 5 kilometri de Saint-Girons. Luară o miță a fată gîndind că nu va lăsa puii și că ast-feliu va rămănea la Moulis și se va deprinde acolò.

„Cum ajunseră la Moulis, dădură miței drumul prin casă; dar iea fugi într'o șură și acolò se așeză cu locuința, acolò fată, acolò crescù puii aducîndu-le hrană din ce putea vină pe cîmpuri.

„Peste vre o treî luni, cînd miții ierău mărișori și scăpați din nevoe, părăsi casa și se întoarse la stăpînul cel vechi.

„Drumul ieră greu de aflat, căci la întrarea în Saint-Girons se întîlneau mai multe drumuri și orașul ieră între două riuri, pe lîngă acestea avea de trecut două poduri în două direcții deosebite—îeste acuma întrebare dacă asemenea miță ieră lipsită de memorie și de voință.

„Treî luni de zile a avut necentenit voința statornică de a se întoarce a casă; își amintea de fericirea gustată acolò și o asemănă se vede cu greutățile traiului celui nou.

„Dacă acesta ie instinct, zice la închiere Dl. Sune, atunci ce se chiamă instinct și ce inteligență?”

Ca închiere spun că la Speranța, colaboratoriul nostru, am văzut doi miți cari după cercările ce a făcut stăpînul lor cu dinșii vedeau chipul din oglindă și căutau să-l prindă cu labele. *Prin urmare sînt mițe cari vād chipul lor în oglindă; altele inse cu toate silințele ce mi-am dat nu au voit să priceapă asemenea treabă.*

I. Nădejde.

Și moartea sosi-va

Și moartea sosi-va cu dangăt de clopot,
Cu-a lumei de stradă navală și clocot,
Cu-a rudelor bocet și jalnic oftat
Ș'în urmă mormîntul degrabă uitat.

În huma cleioasă scurmată de rime
Secriul meu putred cădea-va'n fărime
Și trupul meu țerină va fi și pământ
Cenușă pe plajuri purtată de vînt.

Și cum?.. după mine să nu mai rămîie
Măcar o cărare pe colbul din drum;
Să trec, cum se trece un nor de tîmie
Cînd mistuie vîntul clăbucii de fum?..

Nu, nu căci rămîne un freamăt de jale
Din ceasuri măhnite de-adînci suferinți
Și urme lăsat'am pe colbul din cale
De lacrimi amare și veșnic ferbinți

Și'n huma cleioasă scurmată de rime
Cînd trupul meu putred cădea-va'n fărime,
Durerea mea vie va fi pe pământ
Cu jalnice plînsuri, cu freamătu-î sfînt.

Iași Septemvrie 1884.

A. C. Cuza

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Un ghebos tâlhariu.

Onorabilul ziar umoristic din București, *Le bossu*, face parte și D-sa din tagma „șterpeliștilor“, își fură „spiritul“, din ziarele franceze despre cari își închipue se vede că nu le mai are nime. Un abonat ne-a făcut mare plăcere făcîndu-ne cu puțință să dăm pe bete asemenea „industrial.“

În N. 24 de la 10 Septemvrie 1884 se află o ilustrație intitulată „Florile zilei“, această ilustrație arată o grupă de flori, un morcov, o ciupercă, și la fie-care plantă în loc de floare iese capul unei celebrități încunjurat de petalele florei... De desubt vedem explicația și în dreptul nume'ui celor ce sînt zugrăviți în flori se pune și numele florei. Întocmai așa iese în „*L'Eclipse*“ de la 19 April 1868 în No. 13, în ilustrația intitulată: „*Fleurs du Jour*“ par Gill.

În loc de *Vermorell jonc Bossu* pune *Prince D. Ghica, jonc* ;
în loc de *Prével papillon* pune: *Dem. Ionescu papillon* ;

în loc de *Georges Maillard myosotis*, *Eugene Stătescu*; în loc de *H. Rochefort, coquelicot* pune *Mr. Manolescu*; în loc de *Adrien Marx, violette*, pune *Emile Costinesco, violette*; în loc de *Ernest d'Hervilly églantine* a pus pe altul; în loc de *Le Compositeur Hervé, narcisse*; pune *Général Lecca narcisse*. Apoi *une carotte grande utilite* îl lasă ne prefăcut; *Un champignon, personnage muet* a fost lăsat afară. Pe stropitoarea grădinărească din ilustrația lui Gill ieră scris *Gioventù Primavera* ieră în Bossu Roua *colectivității 1884*.

Mergem bine cu progresul, boala plagiatului îe mai întinsă de cum se crede, pe fie-care zi se dau la iveală frumuseți.

Verax.

FELIURIMÎ.

Moneda chinezască. Dl Louis Loizy, într'o conferință reprodușă în *Buletinul societăței ungare de geografie*, dă amănunte interesante în privința monedelor întrebuințate în China.

Moneda cea mai întrebuințată îeste *sicea* sau *coo-ping-taelul*, care cuprinde 98 la sută argint bun. Această monedă n'are formă statornică; îimplă în formă de bucăți semisferice de 180 până la 360 de grame, în valoare de 5 până la 10 *liang*, și a căroră formă corespunde cu a creuzetului, în care s'a topit argintul. Când sînt de făcut plăți mici, se taie cu cuțitul o bucățică potrivit și se completează cu bani de aramă. Un *liang* [tael] se împarte în fracții zecimale, în *tzien*, în *feunn*, în *li*. Aceste din urmă au greutate hotărîtă. Din potrivă taelul ori *liangul* nu înfășoșază de cit o unitate de greutate ori de valoare teorică, fiind că atîrnă de prețul argintului ca și toate mărfurile.

Unitatea reală de monedă, în China, îeste *tzienul* [sapecul], singura monedă de aramă, spartă la mijloc cu o bortă patrată. Sînt, într'un *liang*, după greutatea și calitatea argintului, 1200, 1500 și chiar 2000 de *tzien*.

Argintul poate fi adus în tirg sub toate formele și de ori ce calitate, după gustul neguțitorului, iar moneda de aramă nu poate fi bătută de cît în atelierele statului și sub privigherea ministeriului Kung-Su. Această monedă circulează în legături de cîte 500 până la 1000 de bucăți, despărțite în sute prin cîte un nod.

Moneda de aramă se întrebuițază de mult; se bătea chiar sub dinastia lui Ciu [de la 1112 până la 249 înainte de I. Hr.]. Numismatica iese în China o știință veche și are literatură foarte întinsă. Acuma toate monedele de aramă de la dinastia Ta-tzing, amestecate cu monede iaponeze de aceeași valoare se întrebuițază. Tzienul obișnuit are pe o față numele împăratului, de pildă „Kienlung“ [1736—1796] și inscripția „tung-pao adecă monedă în curs, iar pe cealaltă parte numele atelierului cu semne mangiue.

Își închipue cine-vă cît de greu de purtat sînt banii de aramă ori cei de argiat. Pentru aceasta scrisorii de valoare ori de credet sînt foarte întrebuițate în imperiul chinez.

Afară de acestea se întrebuițază de mult hîrtiea-monedă. De pe la 988—1023 sub dinastia lui Lung se întrebuița. Cele de pe urmă asiguate au fost scoase de Mingi și au avut curs silit până la veacul al XV-lea. [*R. scientifique* No. 1, 5 Iulie 1884].

Uși de hîrtie. — Se spune din America că se întrebuițază acuma hîrtiea pentru a face uși. Ușele de lemn îmfațoșază mai multe neajunsuri, căci se întimplă adesa că lemnul crapă sau se strimbă, etc. Pentru a scăpa de asemenea nepotriviri s'au hotărît să facă uși de hîrtie.

Se ieau mai multe foi de carton de mărime potrivită și, după ce croiesc bucățile ușei, apoi le lipesc cu un feliu de clei și le apasă cu niște suluri. Porțile astfel făcute le acopăr cu o materie ce apără de foc și le zugrăvesc.

Se pare că ast-feliu de uși, mult măi estene de cît

cele de metal, mai ușoare de cât cele de brad, și păstrează mai în toate anotimpurile forma neschimbată. [*R. scientifique* No. 1 Iulie în 5].

* * *

După Anuariul statistic al Belgiei populația acestui regat ieră, în 1883, de 5,655,197 de locuitori, în străinătate mai locueau la 476941 de Belgii. Din acești din urmă 432265 locuiesc în Franția. De aici urmează că populația belgiană în 1883 se urcă la 6132138. În 1831 ieră numai de 3785814, adecă o creștere de 2346324, sau în cifre rotunzite aproape cu 2 milioane și jumătate în 50 de ani. În sfârșit proporția nașterilor la morți a fost în 1882, de 154 de nașteri pentru 103 morți.

Dispărțenia iese în Belgia. Numărul dispărțeniilor a fost în 1882 de 216, căsătorii s'au făcut 39200. Sint 595 de sinucideri din cari 510 de bărbați și 85 de femei. Proporția locuitorilor ce știu a cetii și a scrie iese de 70 la sută. Universități sint patru cu o populație de 5182 de studenți. [*R. sc. No. 1*].

* * *

Scoaterea oxigenului din aer. Dl. Margis, de la Paris, a aflat o metodă curioasă pentru a alege oxigenul din aer și anume se folosește de fenomenul dializei sau difuziunii sub apăsare. Dacă apăsăm aer deasupra unei membrane de cauciuc, de ceea parte vom căpăta un amestec de 40 la sută de oxigen și de 60 la sută de azot. Treacănd acest amestec prin altă membrană vom avea 60 % oxigen; prin a treia membrană în sfârșit proporția va ajunge la 95 %. [*R. scientifique* No, 23, Dec. 1882].

* * *

Cătră Domniă cetitori!

Anul al IV-lea al „Contemporaului“ se începe cu acest No.; iar data începutului va fi pentru acest an 1 Septembrie. Numărul 1 iese pentru timpul dintre 1 și 15 Septembrie. Cum ne-au susținut până acuma cetitori noștri, tot ast-feliu credem că ne vor sprijini și mai departe. Rugăm pe cei remasi în urmă cu plata a se grăbi cu trimesul banilor.

Redacția.